

D I V Á C I

Nemáš sílu? Co ti zbývá?
Leda doběhnout z poslední vůle
k ústřednímu veletoku,
pozlátku neobložené proudy
a nasednout,
ne jak úhoř
/neboť velká řeka umírá od pramene/
ale jako tříška. A vyhodí-li tě
proud na břeh, nepovažuj se
za mučedníka, v nucené oběti
není odvahy. Raději pluj dál
od břehu, jsi-li slabý
nech se unášet středem řeky.
A uvidíš,
jak zapadají hromadné hroby
za hřebeny vydrancovaných hor,
spatříš na dálku
smuteční procesí
a sám nepocítíš ani závan bolesti.

Ale v koutku duše věz:
U ústí té řeky budou čekat ti,
kteří se plahočili po svých
podél břehů přes padlé stromy,
pískem, sutí
a vypálenými vesnicemi,
ti, kteří rozhrnovali pavučiny
nejistoty, ti, kteří za nocí
uléhali do bažin
a odháněli divou zvěř.
Budou tam stát
a čekat,
aby si tě mohli prohlédnout,
nic víc.

E K P Y R Ó S I S

Začne-li svítat o půlnoci,
děste se ve svých slupkách
ze slámy a třísek.

Není rozdílu mezi půlnočním svítáním
a hrozbou požáru. A noční obloze věřte.
Ona má přehled, neboť je zrcadlem
dějin právě probíhajících.

Pták narozený v kleci
neprehne ani otevřenými dvířky,
leč by ho kouř dusil.
Pták žijící na poušti
nepoletí přes vody,
leč by mu v patách oheň bžžel,
proto se děste hejn ptáků
v povětrí nad hranicemi,
svícny, olympijskými ohni
třeba obklopenými požárníky,
děste se hejn ptáků
mezi falešnými hvězdami jisker
těkajících jak molekuly
na pozadí zatažené oblohy,
děste se, ale buďte hrdí

před tváří té hrozby sprvu klidné
a tedy míněné naprosto vášně.
Myslíte, že by Bach utekl
od varhan z hořícího chrámu?
A nebo van Gogh
zpod hořící oblohy v Arles?
A nebo Hus z vlastní hořící kůže?
Ne, nelze se zapálit
a pak hlasovat pro ledevce,
nelze, neboť když hoří kůže,
je pozdě měnit názory,
lze však rozproudit krev,
uvést do varu svou nehořlavou krev
a přezářit tu skázu,
uhasiť oheň skázy
vlastní krví.

Z R Á N Í

Ne všechny stromy
mají sílu nést svoji korunu.
Některým nezbyvá čas
na zesílení větví
a to pak ptáci odlétají
hnízdit do měst.

Je umění zrát
a čekat
a je-li to nutné,
sústat na čas jen o kmeni,
o míze, o kůře
a o kořenech.

Před dvaceti lety /a několika týdny/ se zamalovaly cedule s názvy ulic a ukazovatelé silnic. Byla to práce po dvanácté hodině. Měla jen stížit něco, čemu se už nedale zabránit, a dlouho se nechtělo věřit, že to tak opravdu je a ještě déle pak tomu, že to tak zůstane na dlouho. Déle /jak se brzy ukázalo/ než sahala naše tehdejší představa dlouhosti. /Jednotkou dočasnosti se pak stal i furt./

Když jsem tento artikel psal poprvé /hrušky teprv zrály/, napsal jsem: "Letos někteří budou slavit dvacáté výročí těch dnů, které jedno skončily a druhé začaly. Ostatní budou vzpomínat. Podle svého složení a kvality paměti a svědomí."

Dějiny mi opět nedaly za pravdu. Ti, od nichž jsem to čekal, neslavili. /Zakázal jim to někdo?/ Zato ti druzí vzpomínali tak nahlas, že to bylo slyšet až v televizi. A nejhlasitější prý ti, kteří si ty dny před dvaceti lety ještě pamatovat nemohou.

I letos jsem potkal čerstvě zamalovaný název ulice. Na začátku léta. Bílou barvou, jako kdysi, narychle několika tehdy štětcem, zda vápnem či kvalitní barvou, ukážou podzimní deště. Ulice se jmenovala /a nejspíš stále jmenuje/ Břízová. Protože v ní rostly břízy. Velká alej bříz. Vysokých bříz. Krásných vysokých bílých bříz. V poledním horku chránily před sluncem a při chůzi pozdě v noci člověk nebyl sám. Před nějakým časem, letos na jaře, dal místní orgán /lidové/ noci břízy pokácet, aby na jejich místě

dal postavit nové elektrické vedení.
/Do té doby jsem se domníval, že ve městech se u nás už několik desetiletí elektrická vedení kladou pod zem./ Už více než čtvrt roku tam stojí bílé betonové sloupky se silnými dráty pro domy, které se prý jednou budou stavět v přilehlém svahu - budou-li se ovšem stavět, neboť jsem už slyšel, že svah není dost pevný a zajištění by bylo tak drahé, že ... atd. Břízky už jsou dávno přezrálé a možná už posloužily svému poslednímu účelu. Když jsem šel v noci od autobusu /dříve/ Břízovou ulicí, málem jsem pozdě odbočil, nebylo bříz a ztratil jsem orientaci. Přes den je v letních slunečných dnech v ulici výhen, jak jinak taky.

A tak přemýšlím o obojím zamalování a vidím, co je tak prostě spojuje. Souvislosti bývají často na bílé dni. Ty zamalované cedule tehdy a dnes visí přede mnou spolu /sou-visejí/ a já vidím náhle vystoupit to, o čem už ale psát nechci, - a i kdybych chtěl, neměl bych možná odvahu, byť máme tu hlasnost /či hlasnost?/. Ach, co všechno mi ty cedule říkají a útočí i přes zavřená víčka rozumu, který chce spát. Před dvaceti lety zamalovávali v naději, že ještě něčemu lze pomoci. To dnešní natírání bylo možná zoufalstvím z rezignace. Ale ti hlasitě vzpomínající, kteří si ještě nemohou pamatovat, mi v koutku duše, který si sám zakazují, dávají jakousi nejistou naději, není-li to zoufalství /a vztek/ ze stejného pramene, jako před lety, kdy ještě nebylo tak pozdě ...

L.F.

MARTA FILIPCOVÁ

P O D Z I M N Í

Pod zimou mez je létem spálená
čekanka nebi sebe prostírá
plášt' deště odloží
pod zimou na mez
podzimní

Stýskavých křídel od letu
táhneucích hejn
vždy po létu
neubývá

Líst k listu tlí
a země listuje
své hořké litanie

Za koho lítost
komu nic
a koho zalistuje

NA SVATÉHO MARTINA

Na hnědém koni přijel Martin
projel jen aby nerušil
klid všech kteří už zapomněli
že svatý Martin láme dny

To ještě na bělouši jezdil
a dětem sypal pro štěstí
penízky hebké jako peří
sedrané z duchen na nebi

V dlaní ho nikde neudrží
hned je z něj slza lítosti
na zemi zase promění se
v litinu hořké všednosti

A přece platí jako kdysi
za talíř svátku bělosti
za hrnek ticha rozlitého
jen tak a dětem pro štěstí

LUBOMÍR FILIPEC

TŘI SRPNOVÉ TEXTY

Byt v létě

Odeknám dveře
udělám pár kroků
ale marně pak čekám
Ještě když se svlékám
čekám zda se ozve hlas
Někeho vyruším

Prázdné jsou stěny místnosti
Jakeby i nebe odletělo za nimi -
tak náhle se setmělo

Třikrát obcházím byt
abych se ujistil že jsem doma

Být v létě

Být v létě pod rozlitym nebem
s rozbitým čelem a slabou vírou
že nás v noci neodnese
vítr zlých bezdějí
Že se ráno probudím
a vedle budeš ty
že další noc bude nová
a dál
až budeme dohola
jako ty kmeny
kterým ve víchřici odešly koruny

Je to kruh
vracející se zpět

pod letním nebem rozbitým čelem
od konce ke konci
od naděje k pláči
jako ta slza teče k moři
a moře se vlévá dítěti do škeble

Tobě

Otočila jsi hlavu Abych se obrátil
A já jsem se obrátil
a uviděl tvoje oči
mířící přes hladiny obzorů
- jako by nebylo hradeb mraků
naší nedostatečnosti

Ty oči byly jako vždycky
a teprve teď jsem pochopil
že jsi pořád stejná
a jen já te nevím
Tak jako jsem nevěděl
proč potřebuješ každou odpověď
a teď už je na některé pozdě -

Tvoje oči byly vzpřímeny
jako tvá záda nebyla nikdy rovná
Tvůj pohled byl proto sklopený
a až teď vím za koho

Pořád hledíš a já tvému zraku nestačím

D O P I S S Á M S O B Ě

1. Tajemství básníka. A když se mu ve šťastných chvílích přibližujeme, potkává nás tajemství, jež ho zahluje a nikdy nám úplně nedovolí sejít se s ním cele. To tajemství nám ho ale i přibližuje, teple. /Čím více se blížíme, tím více o tajemství víme. Že je./
2. Potřebuji svoje zrcadlo mít před sebou nebo v sobě? /A když ho konečně najdu, chci tam vidět sebe?/
3. Mé oči za záclonou je všechny posílají do pekla

Ale co je v očích šikmookého šoféra
jenž sám vypadá jako jeho vyslanec
Když v horkém odpoledni čeká
za volantem na svého staršinu
a veškerá jeho svoboda je v tom
že kouří a kouří a kouří
Bez přestání Neboť ví
že až jednou v noci
zas dlouze pojedou
budou jeho duši
tyto cigarety vykouřené dopředu
chvilami blíže než pošechnání
tolik vzdálené matky

4. Jáme možná teprv v půli
cesty a doufáme že až tam dojdeme
půjdeme snad i zpátky

Přitom se snažíme zapomenout
a tak nevědouce poznáváme
jak konečnost skrytá za obzorem
se stává nekonečnou

PETR BEZRUC

H Ö L D E R L I N

N A D N E C K A R E M

Co za mnou jest, to nech se nenavráti;
ce přede mnou, nech v mohylu se skrátí.
Po tichu toužím, které hrob jen dá ti,
po prostém lidu, jejíž lze milovati.

Sraz bohatým, ministrům masku s rysů:
každý, kdo vládne, parazit je nahý,
lže národu, chudobným bere mísu,
jen prestý muž je tiché duši drahý.

Vše splývá v dým, z kterého vyjít nelze:
pod vrbeí hladina řeky jasná,
život jediné tratíci se ve lze,
a Dietiny hlava divukrásná.